

מסורת הש"ס

א) מוסקפתא דמטת פ"א ע"ש; ב) צמ"א: הניסב; ג) צ"ל מומן ראשון; ד"ש, ו) לפי האמת צ"ל י"ז בניסן; ד"ש, ט) פ"י ד"ח נסב; ו) פ"י ר"ח משרי; ז) צ"ל למזבח;

הגהות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה אלא וכי דמי נתן: ב) ד"ה ומשני וכי דביין דהכל: ג) ד"ה ופרכין והא רבי יהודה: ד) ד"ה בתמיז פליגנא עלך דכותבין כל"ל ומיתני כי נמחק: ה) ד"ה אמר רבי פתת: ו) כדמפרש לקמן הקיד"א חמ"כ תמחיל הב"ה והכי קאמר: ז) תוב"ס ד"ה אלא וכי דמשמע דלפי שטעו וכי שלא יעשו עוד כי פתת: ח) ד"ה שאם חזקקט לעונתו של שטר וכי אחר רובו. י"ב ולפי זה צ"ל שהיה כתוב בשטר י"ז בניסן:

מוסף תוספות

א. נ"א: וכי בשביל שעשו שליחותם וכתבו פעם אחת, חוזרים ונעשים אחת שליחות לעולם, שיכתוב גם עתה מומן ראשון. שטמ"ק נסב ה"א"ש. ב. נ"א: ואירע ר"ח ניסן ביום חמישי. שטמ"ק נסב תוס' ה"א"ש. ג. נ"א: כתוב בשטר ביום שני בשבת שניה של משרי, ור"ה היה בשבת. ד. ולא היא מאחר. ט. דהא תלינן בהכי כשאחד אומר ב' ואחד אומר ב'. כדאייתא בסנהדרין וכו'. רע"בא.

בשלמא בי דינא. מקרעין ומחליפין אחר וכותבין אותו מומן ראשון לטרוף שלא כדין מומן ראשון דמן הדין לא אלים שטרא למיטרף אלא מיום שנכתב ואילך אלא צ"ד אלימי ומפקעי ממונא דהפקר בית דין הפקר כדנפקא לן מאלה הנחלות [יהושע יט]: **אלא עדים שעשו שליחותן**. לכתוב ולהעיד בשטר הראשון היאך חוזרין ועושין שליחות אחרת א) ומי נתן להם כח זה: ולא. בתמיה. וכי אין עדים חוזרין ועושין: **והאמר רב יהודה אמר רב**. מי שאבד שטרו ואמר לעדים כתבו לי אחר חוזרין וכותבין אפי' עשרה שטרות אם אבדו זה אחר זה: ומשני **רב יוסף אמר**. לעולם אין כח בידם של עדים לחזור ולכתוב שטר אחר לגבות מלקוחות וכי קאמר רב יהודה אמר רב ה"מ בשטר מתנה שאין זו אחריות ו) וכיון דהכל יודעין שנותן לו השדה למה לא יכתבו לו שטר מתנה להיות צידו לעדות דמיקו ארעא צדיה: **ורבא אמר**. אפי' בשטר מכירה קאמר רב יהודה דכותבין עשרה וכגון דלית ביה אחריות וכדאמרן לעיל דף קסח: חוץ מאחריות שבו וכדאמר רב נחמן לעיל דף קסט: שטרא דגן דכתבנורא לא למיגבי ביה כו': **כדי שיכוף לפורעו**. המלוה יכוף ללוה לפורעו שדואג פן יפסיד שוכרו זה יוציא שטרו ותוצעו כל חובו: ופרכין א) **ור' יהודה נמי מומן ראשון קאמר**. כו' יוסי ומה תשובה היא זו שאמר רבי יוסי כדי שיגבה מומן ראשון: **הכי קאמר ליה רבי יוסי כו'**. דרבי יהודה לא פירש דצריו כל כך אלא יחליף סתמא קאמר ליה לר' יוסי דנתנן במתניתין: **נחלא פליגנא**. דכותבין שובר כדי שיכוף

לפורעו: **בסרטי פליגנא עלך**. א) כי כותבין שובר וגוצין מומן ראשון: **ס"ד שטר שכנס צו זמנו נשצת או נעשרה בפשר**. כגון במקומות שמונין לחדשי החמה^ב וכתב בשטר בט"ו לירח פלוני וכשאלו נזקקין לכיון מתי אירע יום ט"ו של אותו חדש נמצא עונות ציוס שבת או ציוס עשירי לתשרי דהיינו יוה"כ והכל יודעין שלא נכתב לא נשצת ולא ביוה"כ ומנמא שלא נכתב בצאתו יום המוכיח בשטר אלא או מוקדם הוא ופסול או מאוחר וכשר: **שטר מאוחר הוא וכשר דברי ר' יהודה**. דס"ל לרבי יהודה כל שטר מאוחר כשר ואפילו אותו שאין להוכיח מתוכו של שטר אם מאוחר הוא ואם לאו וכ"ש זה שזמנו ציוס השבת וציוס הכפורים שהזמן מוכיח שהוא מאוחר ואפי' רבי יוסי מודה ביה דלא נפיק מיניה חורבא מהאי כדמפרש ואיל. והא ליכא למימר שמא מוקדם הוא ופסול כמו שפירש רבינו חננאל הלא תראה דרמינן עלה דמתניתין (פנהדרין דף לג.) דתנן אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות דדרישה וחקירה שנאמר (ויקרא כד) משפט אחד יהיה לכם הא דתניא בתוספתא בתחלת מסכת מכות שטר שכתבו

צו זמנו באחד בניסן בשמיטתו וצאו עדים ואמרו היאך אתם מעידין על שטר זה שנמסרה לכם עדות זו במקום הזה והלא בצאתו היום עמנו הייתם במקום פלוני שטר ועדיו כשרין חיישינן שמא איחרוהו וכתבזהו ושקלו וטרו ר' חנינא ורבינא לאוקמי תרוייהו מתני' ומתניתא ולא דחו חדא מתייהו וק"ל דלא מותבי' תיובתא אלא ממשנה או ברייתא שהיא הלכה ותו הא בהדיא אמרי' קיום שטרות מדרבנן הוא דאי מדאורייתא לא בעינן דק"ל כריש לקיש דאמר (בבבבות דף יח:)‏ עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צבית דין ורבנן הוא דאזכריניהו קיום ש"מ שעל הבא לפסול את השטר עליו הראיה הלכך מעמידין שטר זה בחזקת מאוחר והטעון כי מוקדם הוא כדי לפסלו עליו הראיה: **ור' יוסי פוסל**. שטר מאוחר דעלמא שאין בתוכו הוכחה כלל כדמפרש לקמיה [ע"ב]: **והלא מעשה צא לפניך נצפורי**. בשטר מאוחר והכשרת: **א"ל נשהכשרטי צוה**. שכתבו זמנו נשצת וציוה"כ הכשרטי שמתוכו מוכיח שלא נכתב צומנו ששרי אין ישראל כותבין שטרות בשבת וציוס הכפורים והכל יצינו שהוא מאוחר ולא נפיק מיניה חורבא כלקנמן [ע"ב] אכל צמאזחר בעלמא שזמנו כתוב ציוס ראוי לכתיבה ולא יודע אם מאוחר הוא אם לאו בזהוא פליגנא עלך ופסילגנא וטעמא לקמן [גס]: **אמר ר' פדת הכל מודים**. ר' יהודה ור' יוסי בכל שטרות מאוחרין בעינן זה שכשאלנו נזקקין למנות למתי מגיע עונתו של שטר ומנמא'ת עונת הזמן הכתוב צו מכון ציוס השצת או בעשרה בפשרי שטר מאוחר הוא זה וכשר לדברי הכל דדמי כמי שכתב בתוכו שטרא דגן דכתבנורא לאו צומניה ככתבנורא אלא אגן סהדי איחרנורא וכתבנורא ששרי הכל יודעים שלא נכתב נשצת וציוס הכפורים ויכירו שהוא מאוחר ולא אחי לידי חורבא כדמפרש לקמן א) **וה"ק ר' פדת** הכל מודים בזהוא שטר דקמני כדאמא שטר שכתבו זמנו נשצת כו' כדשר והיינו דקאמר ליה ר' יוסי **צוה הכשרטי**: **לא**

גמ פשוט פרק עשירי בבא בתרא

קעא.

א"ר א"ר **עדים שעשו שליחותן ב'**. תימה קצת על הלשון דמשמע א) שעשו שליחותן כבר גורס שלא יעשו כי ההיא דהתקבל (גיטין דף קג): דכתבי תפוחא ושמה היה נפוחא וקאמר עשו עדים שליחותן ולא יכתבו עוד הסם ניחא אבל הכא אין ליישב כלל דכ"ש אם לא עשו שליחותן מעולם דהויא

לה מלוה על פה שאין יכולין לכתוב מומן ראשון דא"כ ה"ל מוקדם גמור ועוד דהסם בגיטין מה שאין יכולין לעשות שליחותן זהו משום שעליחותן פסקה משעה שעשו את הראשון ואם יעשו אחר אין זה שליחותו של הבעל שלא זוה לכתבו אבל אם מלוה לכתוב שני יכולין לעשות והכל אע"פ שהוא מלוה להם לכתוב לעשות שטר א ראשון לא יעשו דא"כ מאי דוחקיה דמלוה לקרוע שטר הראשון אם אין הלוה כופהו לכך ואם כן רוצה הלוה צדק דאין לומר כי הלוה אינו רוצה אלא מומן שני כי מה טענה היה לו צוה וע"כ צריך כאן לפרש כן וכי עדים אע"פ שעשו שליחותן וכבר חלה שעבוד על דין יכולין לעשות נשציל כך שטר אחר כיוצא בראשון א) מאחר שדומה למוקדם ואפי' אם מלוה להם הלוה אין זו סבא שאם כן יאמרו כל שטר מוקדם כשר ואמי למיתסם בשטר מוקדם אבל צמה שיכתבו לו צ"ד מומן ראשון לא יצא לחתום בשטר מוקדם כי ידעו שהוא פסול וצוה יתלו הכשרו שצ"ד אלימי לאפקועי ממונא והלשון מגומגם ציותר: **כותבין אפילו עשרה שטרות**. ואם תאמר למאי דס"ד דבאחריות מיירי תקשי הא דאמר לעיל (דף קסח): אבל בשטרי מקח

וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו וי"ל דלעיל הכי פירושו דהוא אמר אבד שטר חובי ומיישינן דלמא טריף והדר טריף אבל הכא מיירי בשדדוע לנו שנאבד או ראיניהו שנשרף: **בזמן ראשון**. ר' יהודה לא פירש לר' יוסי מומן ראשון אבל ברייתא היא שניה במילתיה דרבי יהודה לפי האמת: **ש"אם** הוזקקנו א) לעדותו שר' ששאר. הא לינשא משמע שאין כתוב להדיא כך אלא א) ג'. בניסן א) והוא חל ציוס חמישי^ב ועתה נמצאת ג' בניסן מכוונת נשצת וכן ציוס שני נשצת שניה של משרי א) והוא חל נשצת^ב נמצאת עונתו מכוונת ציוס הכפורים ותימה נימא דטעה בקביעא דירחא^ג ויהיה כשר לרבי יוסי א) ואמאי פסול ולר' יהודה נמי ניחא טפי למימר הכי ממה שנאמר שנכתב א) (לחובא) בעלמא בשלמא ליוס הכפורים לא קשא מדי כיון שמזכיר בציא' יוס לשבוע שאותו יוס היה ידוע שהיה יוס הכפורים שצוה לא היה טועה אלא משצת קשה ולאמר ר"י דמיירי אחר רובו של חדש כדאמר בזהי בודקין (פנהדרין דף מא): דאי אפשר דלא שמע: מתקיף

בזו זמנו באחד בניסן בשמיטתו וצאו עדים ואמרו הזה והלא בצאתו היום עמנו הייתם במקום פלוני שטר ועדיו וטרו ר' חנינא ורבינא לאוקמי תרוייהו מתני' ומתניתא ולא דחו חדא מתייהו וק"ל דלא מותבי' תיובתא אלא ממשנה או ברייתא שהיא הלכה ותו הא בהדיא אמרי' קיום שטרות מדרבנן הוא דאי מדאורייתא לא בעינן דק"ל כריש לקיש דאמר (בבבבות דף יח:)‏ עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צבית דין ורבנן הוא דאזכריניהו קיום ש"מ שעל הבא לפסול את השטר עליו הראיה הלכך מעמידין שטר זה בחזקת מאוחר והטעון כי מוקדם הוא כדי לפסלו עליו הראיה: **ור' יוסי פוסל**. שטר מאוחר דעלמא שאין בתוכו הוכחה כלל כדמפרש לקמיה [ע"ב]: **והלא מעשה צא לפניך נצפורי**. בשטר מאוחר והכשרת: **א"ל נשהכשרטי צוה**. שכתבו זמנו נשצת וציוה"כ הכשרטי שמתוכו מוכיח שלא נכתב צומנו ששרי אין ישראל כותבין שטרות בשבת וציוס הכפורים והכל יצינו שהוא מאוחר ולא נפיק מיניה חורבא כלקנמן [ע"ב] אכל צמאזחר בעלמא שזמנו כתוב ציוס ראוי לכתיבה ולא יודע אם מאוחר הוא אם לאו בזהוא פליגנא עלך ופסילגנא וטעמא לקמן [גס]: **אמר ר' פדת הכל מודים**. ר' יהודה ור' יוסי בכל שטרות מאוחרין בעינן זה שכשאלנו נזקקין למנות למתי מגיע עונתו של שטר ומנמא'ת עונת הזמן הכתוב צו מכון ציוס השצת או בעשרה בפשרי שטר מאוחר הוא זה וכשר לדברי הכל דדמי כמי שכתב בתוכו שטרא דגן דכתבנורא לאו צומניה ככתבנורא אלא אגן סהדי איחרנורא וכתבנורא ששרי הכל יודעים שלא נכתב נשצת וציוס הכפורים ויכירו שהוא מאוחר ולא אחי לידי חורבא כדמפרש לקמן א) **וה"ק ר' פדת** הכל מודים בזהוא שטר דקמני כדאמא שטר שכתבו זמנו נשצת כו' כדשר והיינו דקאמר ליה ר' יוסי **צוה הכשרטי**: **לא**

עין מושפט נר מצוה

קב א מ"י פכ"ג מהל' מלוה ולוה ה' טו ספג עשין דג טוש"ע ח"מ ס' נד סעיף א:

קב ב טוש"ע ח"מ ס' רלט סעיף א בסג"ה:

קד ג מ"י פכ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ד ספג עשין דג טוש"ע ח"מ ס' מג סעיף ד:

רבינו גרשום

שלם דבית דין יש להם כח לעשות כן: אלא עדים שעשו שליחותן. בפעם הראשונה שחמתו כשהיה כל החוב שלם כשטרוף מאותו זמן מי יש להן כח לחזור ולעשות שליחות אחרת לקרוע ולכתוב שטר שני ולחתום בו שטרוף מומנו של ראשון והא נפרע לו החצי והאי שטרא אוריתא הוא: ומקשי ולא. ואין כח לעדים לחזור ולעשות שליחות אחרת: והאמר רב יהודה כותבין העדים אם רצו אפי' עשרה שטרות על שדה אחת. היינו כמה שליחות: ומשני רב יוסף אמר בשטר מתנה. יכול לעשות אפי' שש' שטרות לפי שבשטר מתנה אם יוציא בע"ח ממנו המתנה (אנין) יכולין העדי' לכתוב אפי' י' שטרות ליה לרב. באחריות דכיון שאין בהם אחריות לא מצי טריף בהו לקוחות. אבל בשטרי הלואה שיוכלו לטרוף בהן אין כח לעדים לחזור ולעשות שליחות אחרת לקרוע ולכתוב אלא בית דין אלו ולא עדים: מאי ברייתא. דאמר רב נחמן ואי שמיעא ליה לרב. זו היא עיקר הברייתא דתניא הרי שהיו נושין כו'. ומפני ב' דברים אמרו כותבין שובר. שניהן תקנת המלוה אחד כדי שיכוף ללוה לפרועו שמפחד שמא יאבד שוברו ונמצא זה מוציא שטרו וגוב' חובו משלם. ואחר ששטרו קיים ויכול לטרוף הלקוחות מומן ראשון אפי"ם שיפרע לו מקצת חובו: ומקשי' והא ר' יהודה נמי מומן ראשון אמר. אם כן במאי קא פליג ר' יוסי עליה: הכי קאמר ליה ר' יוסי לר' יהודה אי מומן ראשון קאמרת. כדאמינא אגא: פליגנא עלך בחדא. דאמינא דכותבין שובר ואת אמרת דליחליף: ואי מומן שני קאמרת. כדאוקמינא לטעמא במתני': פליגנא עלך בתרתי. דטריאר לי דגובה מומן ראשון וכותבין שובר: שזמנו כתוב בשב' או ב'. בתשרי. שהוא יום הכפורים לזה פלוני מפלוני והוא הדין נמי בשאר מועדים בירדע דאי שההלואה לא היתה באותו היום אלא להכי כתבו כן להודיע שזמן השטר מאוחר הוא וכשר: ור' יוסי פוסל. דמחזי כשיקרא: והלא מעשה בא לפניך. בשטר שכתב בו והכשרת אמר לו כשהכשרתי בזה הכשרתי. שנכתב זמנו בשבת ור' יוסי היה פוסלו: הכל מודים. בין ר' יהודה בין ר' יוסי שאם כתב שכתבו העדים הוזקקו לידע עונתו של

שטר ונמצא כו' דידדוע ששטר מאוחר הוא וכשר. לפי שהואיל שבכונה דקדקו העדים וכתבו כן בירדע כדי ללמדנו ששטר מאוחר הוא ובההיא אמר בזה הכשרתי: